
BESLUITEN

De beschikbaarheid van audiovisuele creaties wordt vandaag belemmerd door een aantal factoren. Lang niet al het vertoningmateriaal komt in een depot terecht, de informatie over de vindplaatsen van vertoningmateriaal en rechten is erg verspreid en onvolledig, de kennis van vertoners over het totale beschikbare aanbod is onvoldoende en de slagkracht van verdelers is beperkt. Dit geldt voor langspeelfilm, maar zeker voor kortfilm, documentaire en mediakunst.

De depots van het Belgisch Filmarchief voor creaties op pellicule en van het toekomstige conserveringsplatform PACKED voor creaties op elektronische en digitale dragers zijn van cruciaal belang voor het conserveren en overleven van audiovisuele creaties. Veel vertoningmateriaal blijft onbeschikbaar omdat het niet terechtkomt in depots waar het voor ontsluiting beschikbaar gemaakt wordt. Bovendien is het materiaal vatbaar voor beschadiging en verlies en het ontbreken van een aanspreekadres vormt een drempel voor vertoners. Een beschikbaarheidsplatform moet ijveren voor een actieve depotwerking voor vertoningmateriaal, los van de creatiecontext of drager.

Voor publieke vertoning van een audiovisuele creatie is naast het nodige vertoningmateriaal ook steeds de toestemming van de rechthebbenden vereist. Er bestaan vandaag een aantal waardevolle databanken met informatie omtrent het beschikbare vertoningmateriaal en de rechten geldend op audiovisuele creaties in Vlaanderen. Desondanks is het geheel van audiovisuele creaties onvoldoende geïnventariseerd en bovendien wordt de informatie erg verspreid aangeboden. Dit vormt een belangrijke drempel naar vertoners toe en belemmert de diversiteit van het audiovisueel aanbod. Het zoeken naar rechtengeklaard vertoningmateriaal moet daarom geïntensifieerd en

gesystematiseerd worden en de resultaten van het zoekwerk moeten als publieke dienstverlening actief aangeboden worden. De aanwezige informatie moet daarbij vlotter toegankelijk gemaakt worden voor het volledige vertonerveld. Een website die dienst doet als portaal naar alle aanwezige informatie vormt daarbij een eerste stap. Een website kan ook instaan voor bijkomende informatieverstrekking over aanverwante onderwerpen en eventueel voor online ontsluiting van beeldmateriaal. De nabije toekomst zal uitwijzen of AV ONLINE een geschikte online omgeving vormt voor een website (portaal) van een beschikbaarheidsplatform.

Voor een optimale dienstverlening naar programmatoeren en vertoners toe is het wenselijk een deel van de aanwezige informatie samen te brengen in een geïntegreerde databank. Deze databank kan om te beginnen de data verzamelen afkomstig uit databanken die niet online staan, niet systematisch beheerd worden of slechts gedeeltelijk relevant zijn voor een beschikbaarheidsplatform en deze aanvullen met de gegevens die het actief zoekwerk naar rechten en vertoningmateriaal oplevert. Het is daarbij van groot belang dat de opgenomen data optimaal gecontextualiseerd en gelinkt worden. Op termijn kan de geïntegreerde databank uitbreiden met databanken die beheerd worden door verdelers, distributeurs en instellingen. Hiervoor is nood aan bijkomend overleg met de huidige beheerders van databanken en aan een uitgebreide mapping van de bestaande databanken. Voor ervaring inzake convergeren en gezamenlijk beheren van data kan een beroep gedaan worden op het IAK (AV ONLINE) en PACKED.

Daarnaast moet een beschikbaarheidsplatform optreden als aanspreekpunt voor vragen van vertoners en moet het zelf het vertoningsveld actief benaderen met individuele inhoudelijke ondersteuning. Dergelijke ondersteuning is nodig met het oog op een evenwichtige dialoog tussen aanbieders van audiovisuele creaties en vertoners. Deze dialoog moet onderbouwd worden met beeldmateriaal, wat idealiter gebeurt in een consultatie- en visieplaats waar een beschikbaarheid-

platform als een “sommelier” een brede staalkaart kan aanbieden van audiovisuele creaties die al dan niet een verdeler of distributeur hebben. Op die manier kan een beschikbaarheidsplatform bepaalde filmsoorten en genres bijkomende aandacht schenken, steeds in dialoog met de vertoners en programmators. Zo’n consultatie- en visieruimte moet zoveel mogelijk gedeeld worden met andere initiatieven. Zowel het IAK als de Vlaamse Dienst voor Filmcultuur vervullen vandaag de functie van aanspreekpunt, respectievelijk voor de sector en voor programmatoren, vertoners en docenten met vragen naar vorming en het filmpatrimonium.

Van de totale audiovisuele productie komt maar een klein segment van voornamelijk fictie langspeelfilms voor in de catalogi van distributeurs. Kortfilms, documentaires, mediakunst, wereldcinema, auteursfilms e.d. vinden soms onderdak bij verdelers. Er bestaan een aantal non-profit verdelers en aanverwante verspreidingsinitiatieven. Elke speler bedient een specifieke doelgroep en brengt op zijn manier diversiteit in het aanbod. Het potentieel aan vertonerzijde wordt echter maar gedeeltelijk benut. Verdelers missen de slagkracht om hun volledige catalogus optimale zichtbaarheid te verlenen en het vertoningveld exhaustief te benaderen. Bovendien is er een substantieel segment van de audiovisuele productie dat evenmin zichtbaarheid krijgt via een verdeler. Makers of producenten zien zich daarbij verplicht persoonlijk in te staan voor de uitbouw van een vertoningparcours zonder dat kanalen voorhanden zijn om het vertonerveld te benaderen. Een beschikbaarheidsplatform moet aandacht hebben voor creaties die geen verdeler hebben en ondersteuning bieden aan de creaties die in de catalogus van verdelers voorkomen. De werking vertrekt vanuit de audiovisuele creatie, niet vanuit het aanbod van distributeurs, verdelers of gelijkaardige verspreidingsinitiatieven.

Het aanbod van audiovisuele creaties wordt in veel vertoningplaatsen gedomineerd door fictiefilms van lange duur. De diversiteit die zich vandaag voordoet is vluchtig (b.v. filmfestivals) of ingebed

in een commerciële werking (b.v. art house bioscopen, betaalzenders en de snel groeiende DVD markt). Bijgevolg wordt geen garantie op blijvende beschikbaarheid geboden. Binnen het vertonerveld bestaat er interesse voor een audiovisueel aanbod dat meer gediversifieerd en geïntensifieerd is. Art house exploitanten hebben wel oren naar het vergroten van de diversiteit binnen hun muren. Filmhuizen, circuits en kunsten-, cultuur- en gemeenschapscentra zijn vragende partij voor een meer gediversifieerd audiovisueel aanbod. Onderwijs, bibliotheken en de openbare omroep hebben de mogelijkheid aan specifieke doelgroepen de mogelijkheid om de diversiteit van het totale aanbod te leren kennen en kunnen bijgestaan worden in het uittekenen van een dergelijke rijke programmering.

Met de toename van bandbreedte wordt de functie van internet als digitale ontsluitingstool grondig herzien. Er wordt steeds meer beeldmateriaal online aangeboden. Een beschikbaarheid-platform moet voorbereid zijn op deze evolutie en kan eventueel facilitair ingezet worden voor de online ontsluiting van consultatie- en vertoningmateriaal voor individuele makers en verdelers. Aangezien bij digitale opslag de processen van creatie, ontsluiting, vertoning, archivering en conservering in een nauw verband komen te staan moet nagegaan worden of een gedeelde infrastructuur met PACKED een mogelijkheid vormt voor de toekomst.

SAMENGEVAT : MISSIE VAN EEN BESCHIKBAARHEIDPLATFORM

De doelstelling van een beschikbaarheidplatform is het bevorderen van audiovisuele cultuur door het ijveren voor een meer beschikbaar en meer gediversifieerd aanbod van audiovisuele creaties. Dit platform voorziet een dienstverlenende werking en het waarborgen van visibiliteit van moeilijker distribueerbare creaties als kortfilm, documentaire, mediakunst, filmklassiekers, wereldcinema en auteursfilm, zowel animatie als live action.

Het vergroten van de beschikbaarheid van audiovisuele creaties gebeurt daarbij op verschillende manieren:

- Het onderbrengen van beeldmateriaal in bestaande depots.
- Het centraal aanreiken en aanvullen van informatie omtrent de geldende rechten en het aanwezige vertoningmateriaal van audiovisuele creaties d.m.v. een website (portaal), een geïntegreerde databank en een aanspreekpuntfunctie.
- Het actief benaderen van het vertonerveld met inhoudelijke ondersteuning en consultatiemogelijkheid.
- Het vergroten van de slagkracht van aanbieders van audiovisuele creaties - verdelers, kleinere distributeurs en individuele makers - door het uitbouwen van een open vertoning-landschap.
- Het stimuleren van de dialoog tussen aanbieders van audiovisuele creaties en vertoners en een publiek.
- Het fungeren als gesprekspartner voor instanties die ook een rol spelen in de beeldvorming en spreiding van audiovisuele creaties, zoals bibliotheken, de openbare omroep en onderwijs.
- Het onderzoeken en toepassen van online ontsluitingsmogelijkheden.

Bij het uittekenen van de culturele opdracht van zo'n aanspreek- en kenniscentrum voor de beschikbaarheid van audiovisuele creaties dient men oog te hebben voor vormen van samenwerking, enting en fasering. Een beschikbaarheidsplatform moet een dienstverlenende en aanvullende werking ontwikkelen in netwerking met de bestaande initiatieven en instanties.

Het is niet de bedoeling dat dit platform zich opstelt als een nieuw initiatief náást de bestaande initiatieven, maar als een ondersteunende, centraliserende en kennisbevorderende werking ten

dienste van het volledige vertonerveld, ter bevordering van de zichtbaarheid van een brede verscheidenheid aan audiovisuele creaties.

Een beschikbaarheidplatform moet de kloof tussen de audiovisuele productie in al haar verscheidenheid en het publiek dichten door de ontwikkeling van een open vertoninglandschap.